



LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBOS 2014 M. BIRŽELIO 26 D. NUTARIMU NR. 2S-5/2014 „DĖL MOLĖTŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS SPRENDIMŲ, PAVEDANT UŽDARAJAI AKCINEI BENDROVEI „MOLĖTŲ ŠVARA“ EKSPLOATUOTI KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMĄ, ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 4 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS“ NUSTATYTŲ ĮPAREIGOJIMŲ NEVYKDYMO

2016 m. lapkričio 14 d. Nr. 2S-14 (2016)

Vilnius

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2016 m. lapkričio 14 d. posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. 2S-5/2014 „Dėl Molėtų rajono savivaldybės sprendimų, pavedant uždarajai akcinei bendrovei „Molėtų švara“ eksploatuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams“¹ (toliau – 2014 m. Nutarimas Nr. 2S-5/2014) nustatytų įpareigojimų nevykdymo.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

1. 2014 m. Nutarimu Nr. 2S-5/2014 Molėtų rajono savivaldybei nustatyti įpareigojimai ir jų vykdymas

(2) Tyrimas dėl Konkurencijos tarybos 2014 m. Nutarimu Nr. 2S-5/2014 Molėtų rajono savivaldybei (toliau – ir Savivaldybė) nustatytų įpareigojimų nevykdymo pradėtas Konkurencijos tarybos 2016 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 1S-18/2016².

(3) Konkurencijos taryba 2014 m. Nutarimu Nr. 2S-5/2014 konstatavo, jog Savivaldybė 2010 m. vasario 18 d. sprendimu Nr. B1-26 „Dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo“³ ir Savivaldybės tarybos 2012 m. gruodžio 20 d. sprendimu Nr. B1-217 „Dėl Molėtų rajono savivaldybės tarybos 2010 m. vasario 18 d. sprendimo Nr. B1-26 „Dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo“ 1 ir 2 punktų pakeitimo“⁴ (toliau kartu – 2010 m. ir 2012 m. Sprendimai), taip pat Savivaldybės ir uždarosios akcinės bendrovės „Molėtų švara“ (toliau – UAB „Molėtų švara“, Bendrovė) sudaryta 2010 m. kovo 1 d. Savivaldybės viešosios komunalinių atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir jos plėtojimo sutartimi Nr. A14-66 bei Savivaldybės ir UAB „Molėtų švara“ 2012 m. gruodžio 28 d. sudarytu papildomu susitarimu prie Savivaldybės viešosios komunalinių atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir jos plėtojimo sutarties Nr. A14-407 (toliau kartu – 2010 m. ir 2012 m. Sutartys), be konkurso ar kitos konkurencingos procedūros pavedusi UAB „Molėtų švara“ teikti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugas Savivaldybės teritorijoje, privilegijavo šią įmonę kitų ūkio subjektų atžvilgiu ir

¹ Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2014 m. birželio 26 d. nutarimas Nr. 2S-5/2014, http://kt.gov.lt/index.php?show=nut_view&nut_id=1544.

² Bylos 37-38 lapai.

³ Savivaldybės taryba šiuo sprendimu pavedė UAB „Molėtų švara“ iki 2012 m. gruodžio 31 d. eksploatuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą Molėtų mieste ir rajone.

⁴ Savivaldybės taryba šiuo sprendimu nustatė, kad UAB „Molėtų švara“ duotas pavedimas eksploatuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą Molėtų mieste ir rajone galioja iki 2014 m. gruodžio 31 d.

užkirto kelią tokias paslaugas siūlyti ir teikti privatiems ūkio subjektams ir juos diskriminavo lyginant su Savivaldybės valdoma įmone, sukurdama skirtingas konkurencijos sąlygas rinkoje.

(4) Konkurencijos taryba pripažino, kad 2010 m. ir 2012 m. Sprendimai bei 2010 m. ir 2012 m. Sutartys pažeidžia Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus ir įpareigojo Savivaldybę ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo 2014 m. Nutarimo Nr. 2S-5/2014 paskelbimo Konkurencijos tarybos interneto svetainėje *www.kt.gov.lt* dienos panaikinti 2010 m. ir 2012 m. Sprendimus bei 2010 m. ir 2012 m. Sutartis. 2014 m. Nutarimas Nr. 2S-5/2014 Konkurencijos tarybos interneto svetainėje *www.kt.gov.lt* buvo paskelbtas 2014 m. birželio 26 d.

(5) Vadovaudamasi 2014 m. Nutarimo Nr. 2S-5/2014 rezoliucinės dalies 3 punktu, Savivaldybė privalėjo per 14 dienų nuo įpareigojimo įvykdymo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai bei pateikti patvirtinančius įrodymus.

(6) Savivaldybė 2014 m. Nutarimą Nr. 2S-5/2014 apskundė Vilniaus apygardos administraciniam teismui, kuris 2014 m. liepos 25 d. nutartimi sustabdė Konkurencijos tarybos 2014 m. Nutarimo Nr. 2S-5/2014 rezoliucinės dalies 2 punkto galiojimą iki teismo sprendimo įsiteisėjimo. 2015 m. kovo 4 d. nutartimi Vilniaus apygardos administracinis teismas patenkino Savivaldybės prašymą „Dėl atsakymo nuo skundo ir administracinės bylos nutraukimo“ ir administracinę bylą nutraukė.

(7) Savivaldybė informavo⁵, kad 2010 m. ir 2012 m. Sutartys, taip pat 2010 m. ir 2012 m. Sprendimai neteko galios 2014 m. gruodžio 31 d. Savivaldybė taip pat nurodė⁶, kad šiuo metu Savivaldybės teritorijoje komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas iki 2025 m. sausio 2 d. teikia UAB „Molėtų švara“, vadovaudamasi Savivaldybės ir UAB „Molėtų švara“ 2015 m. sausio 2 d. sudaryta Komunalinių atliekų surinkimo, nuvežimo ir tvarkymo sistemos administravimo Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje sutartimi Nr. A14-90⁷ (toliau – 2015 m. Sutartis) bei Savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. B1-2 „Dėl Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo“⁸ (toliau – 2015 m. Sprendimas).

(8) 2015 m. Sutartimi Savivaldybė pavedė UAB „Molėtų švara“ teikti komunalinių atliekų surinkimo, nuvežimo bei komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo paslaugas Savivaldybės teritorijoje. Tuo tarpu 2015 m. Sprendimu Savivaldybė pavedė UAB „Molėtų švara“ atlikti komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo funkcijas⁹.

(9) Pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 44 dalį komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius – vienos, kelių ar visų į komunalinių atliekų tvarkymo regioną įeinančių savivaldybių įsteigtas juridinis asmuo, savivaldybės (savivaldybių) pavedimu atliekantis komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo funkcijas ir (ar) teikiantis atliekų tvarkymo paslaugas.

(10) Savivaldybė nurodė¹⁰, kad 2014 m. Nutarimu Nr. 2S-5/2014 nustatytus įpareigojimus įvykdė, sudarydama 2015 m. Sutartį su Savivaldybės pilnai kontroliuojama UAB „Molėtų švara“, pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalį, gavusi Viešųjų pirkimų

⁵ Advokatų kontoros Varul 2015 m. gegužės 28 d. raštas (bylos 6 lapas).

⁶ Molėtų rajono savivaldybės administracijos 2016 m. vasario 2 d. ir 2016 m. birželio 6 d. raštai (bylos 27 ir 45 lapai).

⁷ Bylos 28-32 lapai.

⁸ Bylos 33 lapas.

⁹ Minėtu sprendimu Savivaldybė pavedė Bendrovei atlikti komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo funkcijas: (a) teikti Molėtų rajono savivaldybės tarybai įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir komunalinių atliekų tvarkymą dydžio apskaičiavimą ir, jeigu savivaldybės Taryba šią įmoką patvirtina, ją rinkti; (b) registruoti komunalinių atliekų turėtojus; (c) sudaryti sutartis su komunalinių atliekų turėtojais; (d) rinkti, analizuoti informaciją apie komunalinių atliekų tvarkymą Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje, Molėtų rajono savivaldybės tarybos patvirtinto Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano priemonių, užtikrinančių valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane bei Utenos regiono atliekų tvarkymo plane nustatytų užduočių įgyvendinimą, vykdymą; (e) teikti pasiūlymus Utenos regiono plėtros ir Molėtų rajono savivaldybės taryboms dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemos tobulinimo ir plėtojimo; (f) įgyvendinti visuomenės informavimo, švietimo ir mokymo priemones komunalinių atliekų tvarkymo srityje.

¹⁰ Advokatų kontoros Varul 2015 m. gegužės 28 d. ir 2016 m. vasario 2 d. raštai (bylos 5-6 ir 27 lapai).

tarnybos sutikimą¹¹. Savivaldybės nuomone, gavus Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimą, komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikėjas parinktas nepadarius jokių teisės aktų pažeidimų.

(11) Savivaldybė pažymėjo¹², kad informacija apie 2010 m. ir 2012 m. Sutarčių pabaigą buvo vieša ir kad jokių trečiųjų asmenų susidomėjimo, paklausimų, ar kitokių pareiškimų dėl komunalinių atliekų surinkimo, nuvežimo ir tvarkymo paslaugų Molėtų rajone teikimo Savivaldybė nesulaukė. Taip pat Savivaldybė nurodė, kad neturėjo ir neturi informacijos, koks ūkio subjektas turėtų ekonomiškai pagrįstą interesą šių paslaugų teikimui.

(12) UAB „Ecoservice“¹³ nurodė, jog būtų suinteresuota teikti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas Savivaldybės teritorijoje ir dalyvauti konkursuose ar kitose konkurencingose procedūrose, jei Savivaldybė tokias procedūras organizuotų.

2. Tyrimo išvados ir paaiškinimai dėl jų

(13) Tyrimo metu nustatytos aplinkybės ir padarytos išvados buvo išdėstytos Konkurencijos tarybos Viešųjų subjektų priežiūros skyriaus 2016 m. liepos 5 d. pranešime apie atliktą tyrimą Nr. 5S-11 (2016) (toliau – Pranešimas)¹⁴.

(14) Pranešime padaryta išvada, kad Savivaldybei, be konkurencingos procedūros pasirašius 2015 m. Sutartį su Bendrove, faktinė situacija atitinkamoje rinkoje išliko nepakitusi ir 2014 m. Nutarimu Nr. 2S-5/2014 konstatuotas Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimas, lėmęs konkurencijos sąlygų skirtumus atliekų tvarkytojams, privilegijuojant UAB „Molėtų švara“ ir diskriminuojant kitus atitinkamas paslaugas galinčius teikti ūkio subjektus, nebuvo pašalintas.

(15) Pranešime Konkurencijos tarybai siūloma pripažinti, kad Savivaldybė neįvykdė jai 2014 m. Nutarimu Nr. 2S-5/2014 nustatytų įpareigojimų ir kreiptis į teismą su prašymu įpareigoti Savivaldybę nutraukti 2015 m. Sutartį bei konkurencingos procedūros būdu atrinkti ūkio subjektą ar ūkio subjektus komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugoms teikti.

(16) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 29 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Savivaldybė ir UAB „Molėtų švara“ informuotos apie galimybę susipažinti su bylos medžiaga bei pateikti nuomonę dėl tyrimo išvadų¹⁵.

(17) UAB „Molėtų švara“ paaiškinimų nepateikė.

(18) Savivaldybė 2016 m. rugpjūčio 8 d. paaiškinimuose nurodė, kad nesutinka su tyrimo išvadomis ir pasiūlymais¹⁶. Savivaldybės nuomone, Konkurencijos tarybos konstatavimas, kad Savivaldybė privilegijavo UAB „Molėtų švara“ kitų ūkio subjektų atžvilgiu yra neteisingas, kadangi Savivaldybės įkurtai Bendrovei daugiau nei dvidešimt metų sėkmingai vykdančią veiklą, Savivaldybė nėra sulaukusi kitų ūkio subjektų aktyvių veiksmų dėl galimybės teikti minėtas paslaugas.

(19) Paaiškinimuose nurodoma, kad Savivaldybė 2014 m. Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (toliau – CVP IS) ir Savivaldybės tinklapyje pavišino informaciją apie planuotą vidaus sandorį, kuri buvo prieinama visiems suinteresuotiems asmenims. Savivaldybė pažymėjo, kad tokiu būdu atliko rinkos tyrimą apie planuojamą sudaryti vidaus sandorį, viešai skelbė informaciją apie ketinamą sudaryti vidaus sandorį, tačiau jokių prašymų, ieškinių ar skundų iš ūkio subjektų nesulaukė.

(20) Savivaldybė nurodė, kad jokie teisės aktai iš esmės neriboja Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalies nuostatų įgyvendinimo, jeigu visos aplinkybės atitinka minėtame straipsnyje nurodytas sąlygas. Savivaldybės nuomone, nepažeidus Viešųjų pirkimų įstatymo negalėjo būti ir nebuvo pažeisti Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimai, nes Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalis yra specialioji norma Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio atžvilgiu.

¹¹ Viešųjų pirkimų tarnybos Prevencijos ir pirkimų sutarčių priežiūros skyriaus 2014 m. gruodžio 19 d. sprendimas Nr. 4S-4265 ir 2014 m. gruodžio 31 d. sprendimas Nr. 4S-4377 dėl sutikimo vykdyti pirkimą Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje nustatytu būdu (bylos 34-36 lapai).

¹² Advokatų kontoros Varul 2015 m. gegužės 28 d. raštas (bylos 6 lapas).

¹³ UAB „Ecoservice“ 2016 m. birželio 1 d. raštas (bylos 44 lapas).

¹⁴ Bylos 46-53 lapai.

¹⁵ Bylos 54-57 lapai.

¹⁶ Bylos 60-142 lapai.

(21) 2016 m. spalio 27 d. įvyko Konkurencijos tarybos bylos nagrinėjimo posėdis¹⁷. Savivaldybė ir UAB „Molėtų švara“ apie posėdžio vietą ir laiką buvo informuotos, tačiau nei Savivaldybės, nei UAB „Molėtų švara“ atstovai posėdyje nedalyvavo.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

(22) Konkurencijos įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad Konkurencijos taryba nagrinėja, ar viešojo administravimo subjektų priimti teisės aktai ar kiti sprendimai atitinka šio įstatymo 4 straipsnyje nustatytus reikalavimus ir, jeigu yra pagrindas, kreipiasi į viešojo administravimo subjektus su reikalavimu pakeisti ar panaikinti teisės aktus ar kitus konkurenciją ribojančius sprendimus. Jeigu reikalavimas neįvykdytas, Konkurencijos taryba turi teisę valstybinio administravimo subjektų sprendimus, išskyrus Vyriausybės norminius teisės aktus, apskusti Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui (toliau – LVAT), savivaldybių administravimo subjektų ir kitų viešojo administravimo subjektų sprendimus – apygardos administraciniam teismui.

(23) Atsižvelgus į nurodytas Konkurencijos įstatymo nuostatas, vertinant, ar yra pagrindas kreiptis į apygardos administracinį teismą dėl Konkurencijos tarybos 2014 m. Nutarime Nr. 2S-5/2014 Savivaldybei nustatytų įpareigojimų nevykdymo, nagrinėjamu atveju svarbu nustatyti, ar Savivaldybės ir UAB „Molėtų švara“ sudaryta 2015 m. Sutartis pašalina Konkurencijos tarybos nutarime konstatuotus konkurencijos sąlygų skirtumus toje pačioje rinkoje veikiančių ūkio subjektų atžvilgiu.

3. Dėl Savivaldybės sprendimų ir jų įtakos konkurencijos sąlygoms vykdant 2014 m. Nutarimą Nr. 2S-5/2014

(24) Konkurencijos taryba 2014 m. Nutarimu Nr. 2S-5/2014 konstatavo, jog Savivaldybė be konkurso ar kitos konkurenciją tarp ūkio subjektų užtikrinančios procedūros 2010 m. ir 2012 m. Sprendimais, taip pat 2010 m. ir 2012 m. Sutartimis pavedusi UAB „Molėtų švara“ teikti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugas Savivaldybės teritorijoje, privilegijavo šią įmonę kitų ūkio subjektų atžvilgiu ir užkirto kelią tokias paslaugas siūlyti ir teikti privatiems ūkio subjektams ir juos diskriminavo lyginant su Savivaldybės valdoma įmone, sukurdama skirtingas konkurencijos sąlygas rinkoje (Nutarimo (3) pastraipa).

(25) Taigi, tinkamas 2014 m. Nutarimo Nr. 2S-5/2014 įgyvendinimas turėjo pakeisti faktinę situaciją ir sudaryti galimybes kitiems ūkio subjektams, galintiems potencialiai konkuruoti su UAB „Molėtų švara“ teikiant komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugas, dalyvauti konkurencingoje procedūroje dėl šių paslaugų teikimo Savivaldybės teritorijoje.

(26) Savivaldybė 2015 m. Sutartimi pavedė UAB „Molėtų švara“ iki 2025 m. sausio 2 d. teikti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugas Savivaldybės teritorijoje. Jokiems kitiems ūkio subjektams, išskyrus Bendrovę, Savivaldybė nesudarė sąlygų teikti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugas atitinkamoje rinkoje. UAB „Molėtų švara“ ir toliau turi išskirtines sąlygas teikti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugas, nepatirdama jokio konkurencinio spaudimo iš kitų ūkio subjektų, kuriems sąlygos konkuruoti Savivaldybės teritorijoje yra eliminuotos.

(27) Šio nutarimo (18) pastraipoje Savivaldybės nurodyta aplinkybė, kad ūkio subjektai nesikreipė į Savivaldybę dėl komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų teikimo, nereiškia, kad rinkoje nėra ūkio subjektų, suinteresuotų teikti šias paslaugas. Dar iki 2014 m. Nutarimo Nr. 2S-5/2014 priėmimo, Konkurencijos tarybai ūkio subjektai¹⁸ nurodė, jog yra suinteresuoti teikti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugas Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje bei dalyvauti viešajame konkurse ar kitoje konkurencingoje procedūroje, kurioje būtų perkamos šios paslaugos, jei tokia procedūra būtų surengta. Be to, kaip minėta šio nutarimo (12) pastraipoje, ir šio tyrimo metu UAB „Ecoservice“ Konkurencijos tarybai nurodė, kad būtų

¹⁷ Konkurencijos tarybos 2016 m. spalio 31 d. protokolas Nr. 4S-30 (2016) (bylos 147-149 lapai).

¹⁸ Pavyzdžiui, UAB „Ecoservice“ ir UAB „Ekonovus“, 2014 m. Nutarimo Nr. 2S-5/2014 (24) pastraipa.

suinteresuota atlikti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugas Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje.

(28) Nustatyti, ar yra ūkio subjektų, suinteresuotų teikti atitinkamas paslaugas, Savivaldybė galėtų tik suorganizavusi konkurencingą procedūrą. Taigi, vykdydama 2014 m. Nutarimą Nr. 2S-5/2014, Savivaldybė turėjo organizuoti konkurencingą procedūrą komunalinių atliekų susirinkimo ir vežimo paslaugų teikėjui parinkti, o ne pavesti paslaugų teikimą savo kontroliuojamai UAB „Molėtų švara“.

(29) Savivaldybė, sudarydama 2015 m. Sutartį, kitiems ūkio subjektams (ar jų grupėms) nesudarė galimybės varžytis dėl nagrinėjamų paslaugų teikimo Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje, dėl ko šioje teritorijoje jau veikiantis ir joje atitinkamas paslaugas siekiantys teikti ūkio subjektai ir toliau veikia skirtingomis konkurencijos sąlygomis.

(30) Konkurencijos taryba daro išvadą, kad, kai komunalinių atliekų susirinkimo ir vežimo paslaugų teikimas be konkurencingos procedūros pavestas tai pačiai Bendrovei, Savivaldybė nepašalino Savivaldybės tarybos 2010 m. ir 2012 m. Sprendimų bei 2010 m. ir 2012 m. Sutarčių neigiamų padarinių sąžiningai konkurencijai. Situacija atitinkamoje rinkoje išliko nepakitusi, todėl Savivaldybės 2015 m. Sutarties su UAB „Molėtų švara“ sudarymo Konkurencijos taryba nelaiko 2014 m. Nutarimu Nr. 2S-5/2014 nustatytų įpareigojimų įvykdymu.

4. Dėl 2014 m. Nutarimu Nr. 2S-5/2014 nustatytų įpareigojimų santykio su vidaus sandorio išimtimi ir viešųjų paslaugų reglamentavimu

(31) Atliekų tvarkymo įstatymas yra pagrindinis įstatymas, reglamentuojantis atliekų tvarkymą, įskaitant ir savivaldybių funkcijas organizuojant šią veiklą. Atliekų tvarkymo įstatymo 30 straipsnio 11 dalyje nurodyta, kad savivaldybė arba jos pavedimu komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius atrenka komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą teikiančius atliekų tvarkytojus įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Kaip matyti, blanketinė įstatymo nuostata nukreipia ne tik į Viešųjų pirkimų įstatymą, kuriuo šiuo atveju vadovavosi Savivaldybė (šio nutarimo (10) pastraipa), bet taip pat ir į kitus teisės aktus, įskaitant Konkurencijos įstatymą. Taigi, Savivaldybė, organizuodama komunalinių atliekų tvarkymo sistemas ir priimdama su tuo susijusius sprendimus, turi vadovautis minėtų teisės aktų nuostatomis.

(32) Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (2015 m. sausio 1 d. redakcija) 8 straipsnio 1 dalis skelbia, kad savivaldybė yra atsakinga už viešųjų paslaugų teikimą gyventojams. Komunalinių atliekų tvarkymas – tai viešoji paslauga (Atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 40 dalis). Konstitucinis Teismas, nagrinėjęs savivaldybių teisę viešąsias paslaugas pavesti konkrečioms įmonėms ne konkurso tvarka yra pažymėjęs: „savivaldybė, nusprenddama dėl <...> viešųjų paslaugų teikėjo parinkimo būdo, turi atsižvelgti inter alia į tai, ar yra kitų ūkio subjektų, norinčių ir galinčių teikti <...> viešąsias paslaugas, ir, jei jų esama, užtikrinti, kad jiems būtų sudarytos sąlygos konkuruoti dėl galimybės teikti šias paslaugas“¹⁹. Be to, Konstitucinis teismas nurodė, kad savivaldybės, turinčios pareigą užtikrinti viešųjų paslaugų teikimą, neturi absoliučios diskrecijos nuspręsti dėl šias paslaugas teikiančių ūkio subjektų parinkimo būdo. Konstitucinio Teismo teigimu, sprendimą viešųjų paslaugų teikimą pavesti konkrečiam ūkio subjektui ne konkurso būdu savivaldybės gali priimti tik tuo atveju, jeigu tokiais sprendimais nebus teikiama privilegijų arba diskriminuojami atskiri ūkio subjektai ar jų grupės²⁰.

(33) Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje numatytos sąlygos, kurių laikydamosi perkančiosios organizacijos gali be viešųjų pirkimų procedūros sudaryti vidaus sandorius. Pagal minėtą nuostatą atliekant pirkimus šio įstatymo reikalavimai netaikomi pirkimams, jeigu perkančioji organizacija sudaro sutartį su atskirą juridinio asmens statusą turinčiu subjektu, kurį ji kontroliuoja kaip savo pačios tarnybą ar struktūrinį padalinį ir kuriame ji yra vienintelė dalyvė.

(34) Kaip nurodyta šio nutarimo (10) pastraipoje, Savivaldybės nuomone, 2015 m. Sutarties pasirašymo metu Savivaldybės veiksmai atitiko Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje

¹⁹ Konstitucinio Teismo 2015 m. sausio 15 d. nutarimas byloje Nr. 3-N1/2015.

²⁰ Ten pat.

įtvirtintą nuostatą dėl vidaus sandorio sudarymo, todėl negalėjo pažeisti Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų. Be to, 2015 m. Sutarčiai buvo gautas Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimas.

(35) Tačiau Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir Konkurencijos įstatyme įtvirtinti konkurencijos apsaugos reikalavimai viešojo administravimo subjektus įpareigoja vidaus sandorio kriterijus atitinkančių sandorių sudarymo galimybes vertinti, vadovaujantis ne tik Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis, bet ir Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimais.

(36) LVAT yra pasisakęs dėl Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalies ir Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio nuostatų santykio:

„pagal viešuosius pirkimus <...> reglamentuojančias teisės normas, perkančiajai organizacijai <...> yra leidžiama sudaryti sandorį nerengiant konkurso, ir toks elgesys Viešųjų pirkimų <...> įstatymo požiūriu nebūtų neteisėtas. Tačiau pažymėtina, kad konkurencijos, kaip vertybės, užtikrinimo ir tam tikro lygio apsaugos gali būti siekiama reglamentuojant įvairius teisinius santykius. Vienas iš svarbiausių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo siekių – nesuvaržyta tiekėjų konkurencija, viešųjų pirkimų teisėje sureglamentuotomis procedūromis užtikrinama, be kita ko, veiksminga, sąžininga konkurencija tarp tiekėjų (ūkio subjektų). <...> Atitinkamai sandoriai, sudaryti laikantis viešųjų pirkimų taisyklėse nustatytų procedūrų, <...> turėtų tenkinti ir Konkurencijos įstatymo reikalavimus. Kita vertus, tai, kad pagal viešųjų pirkimų <...> teisę, esant tam tikroms sąlygoms, yra leidžiama netaikyti nustatytų procedūrų, iš esmės reiškia leidimą riboti sąžiningą konkurenciją, tačiau <...> tik tiek, kiek sąžininga konkurencija yra saugoma šiuos santykius reglamentuojančiomis normomis – viešųjų pirkimų <...> taisyklėmis. Todėl vien tik pasinaudojimas tokia, kitame nei Konkurencijos įstatyme, numatyta išimtimi, bendrąja prasme pasireiškiančia kaip suteiktos teisės pasirinkti leidžiamą elgesio modelį įgyvendinimu, nebūtinai preziumuos ir institucijos elgesio, veiksmų atitiktį Konkurencijos įstatymui. <...> visuminis teisinis reguliavimas įtvirtina tokį konkurencijos apsaugos standartą, pagal kurį naudojimas Viešųjų pirkimų įstatyme <...> numatytomis išimtimis nebūtinai gali būti pakankama priežastis diskriminaciniams savivaldybių sprendimams pateisinti, ir savivaldybių veiksmai nagrinėjamu aspektu vertinami, visų pirma, atsižvelgiant į <...> numatytus konkurencijos saugiklius“²¹.

(37) Kitoje byloje LVAT yra konstatavęs, kad, nors pagal Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas perkančiajai organizacijai yra leidžiama sudaryti sandorį nerengiant konkurso, pasinaudojimas tokia išimtimi nereiškia šios organizacijos veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymui. Naudojimas Viešųjų pirkimų įstatyme numatyta vidaus sandorio išimtimi nėra pakankama priežastis diskriminaciniams savivaldybių sprendimams pateisinti, o savivaldybių veiksmai vertinami atsižvelgiant į Konkurencijos įstatyme numatytus konkurencijos reikalavimus²². LVAT taip pat konstatavo, kad „Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje <...> numatyta galimybė esant tam tikroms sąlygoms sudaryti vidaus sandorius nereiškia, kad neturi būti paisoma Konkurencijos [įstatymo] 4 straipsnyje numatytų konkurencijos apsaugos reikalavimų“²³.

(38) Konkurencijos taryba daro išvadą, kad Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje numatyta savivaldybių teisė esant tam tikroms sąlygoms sudaryti sutartis netaikant šiame įstatyme numatytų viešųjų pirkimų procedūrų, negali būti taikoma tokiu būdu, kad paneigtų Konstitucijos 46 straipsnyje ir Konkurencijos įstatymo 4 straipsnyje numatytus konkurencijos apsaugos reikalavimus.

²¹ LVAT 2015 m. birželio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁵⁸¹-502/2015, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba v. Klaipėdos miesto savivaldybė, UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“, VŠĮ „Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras“, UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ ir UAB „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras“.

²² LVAT 2015 m. birželio 15 d. nutartis adm. byloje Nr. A¹⁵⁸¹-502/2015, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba v. Klaipėdos miesto savivaldybė, UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“, VŠĮ „Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras“, UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ ir UAB „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras“.

²³ LVAT 2016 m. kovo 29 d. nutartis adm. byloje Nr. A³⁴⁷-552/2016, Kaišiadorių rajono savivaldybė v. Konkurencijos taryba.

(39) Konkurencijos tarybos 2014 m. Nutarimo 2S-5/2014 vykdymo kontekste svarbu paminėti, kad vidaus sandorio, atitinkančio Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytus kriterijus, sudarymas nepanaikina pareigos užtikrinti Savivaldybės sprendimų atitiktį Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams. Vykdydama Konkurencijos tarybos 2014 m. Nutarime Nr. 2S-5/2014 nustatytus įpareigojimus ir spręsdama dėl vidaus sandorio sudarymo galimybės, Savivaldybė privalėjo pirmiau įvertinti tokio sandorio įtaką konkurencijos sąlygoms, pavyzdžiui, ar dėl jo nebus eliminuota konkurencija, ir tik nustačiusi, kad konkurencijos apsaugos reikalavimai nebus pažeisti, imtis veiksmų sudarant vidaus sandorį. Vis dėlto Savivaldybė sudarė vidaus sandorį su UAB „Molėtų švara“, nors tokiu būdu nebuvo pašalinti konkurencijos sąlygų skirtumai ir Konkurencijos tarybos 2014 m. Nutarime Nr. 2S-5/2014 nustatyti įpareigojimai liko neįvykdyti.

(40) Paaikškinimuose nurodoma, kad Savivaldybė 2014 m. CVP IS ir Savivaldybės tinklapyje pavišino informaciją apie planuotą vidaus sandorį, kuri buvo prieinama visiems suinteresuotiems asmenims. Savivaldybė pažymėjo, kad tokiu būdu atliko rinkos tyrimą apie planuojamą sudaryti vidaus sandorį, viešai skelbė informaciją apie ketinamą sudaryti vidaus sandorį, tačiau jokių prašymų, ieškinių ar skundų iš ūkio subjektų nesulaukė.

(41) Tai, kad Savivaldybė nesulaukė kreipimūsi dėl sudaryto vidaus sandorio, nereiškia, kad nėra ūkio subjektų, suinteresuotų teikti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas Savivaldybės teritorijoje. Kaip minėta, UAB „Ecoservice“ nurodė, jog būtų suinteresuota teikti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas Savivaldybėje. Kita vertus, tiksliai potencialūs atitinkamų paslaugų teikėjai gali būti nustatyti tik suorganizavus konkurencingą procedūrą ir gavus ūkio subjektų pasiūlymus, o ne paskelbus apie vidaus sandorio faktą. Savivaldybei paskelbus apie paslaugos pirkimą vidaus sandorio būdu CVP IS, joks kitas ūkio subjektas be UAB „Molėtų švara“ negalėjo pretenduoti teikti atitinkamas paslaugas. Taigi Savivaldybės vykdomo vidaus sandorio paskelbimas CVP IS negali būti laikomas tinkama konkurencinga procedūra ar rinkos tyrimu, skirtu nustatyti, ar yra kitų ūkio subjektų, norinčių teikti minėtas paslaugas.

5. Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimų vykdymo

(42) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, viešojo administravimo subjektų veiksmai nelaikomi Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų pažeidimu, jei skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus.

(43) Todėl nagrinėjamu atveju svarbu nustatyti, ar sudaryta 2015 m. Sutartis buvo sąlygota neišvengiamo įstatymų reikalavimų vykdymo.

(44) Remiantis LVAT praktika, teisės įgyvendinimas ir įstatymų reikalavimų vykdymas nėra tapatūs, Savivaldybei suteiktos teisės įgyvendinimas nereiškia įstatymų reikalavimų vykdymo Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies prasme²⁴. Pasak LVAT, įstatymų reikalavimų vykdymas apima „*atvejus, kuomet viešojo administravimo subjektas neturi diskrecijos pasirinkti tam tikrą elgesio modelį, o, priimdamas konkretų sprendimą (aktą), paprasčiausiai vykdo iš įstatymo kylantį imperatyvų reikalavimą*“²⁵.

(45) Savivaldybių veiklą reglamentuojančiame Vietos savivaldos įstatyme ir Atliekų tvarkymo įstatyme nėra imperatyviai nustatyta, kad komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugos turi būti organizuojamos tik tokiu būdu, kuomet paslaugų teikimas yra pavedamas konkrečiam ūkio subjektui ar subjektams, be konkurenciją tarp ūkio subjektų užtikrinančios procedūros ar kitaip apribojant konkurenciją tarp tokias paslaugas galinčių teikti ūkio subjektų (ar jų grupių). Kitaip tariant, įstatymai neįtvirtina nuostatų, įpareigojančių savivaldybes komunalinių

²⁴ LVAT 2011 m. kovo 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸²²-2563/2011, *uždaroji akcinė bendrovė „Trakų paslaugos“ v Konkurencijos taryba*.

²⁵ LVAT 2012 m. gegužės 30 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1484/2012, *Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba v Trakų rajono savivaldybės administracija ir UAB „Trakų rajono komunalinių įmonių kombinatas“*.

atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų ar kitų viešųjų paslaugų teikimą organizuoti tokiu būdu, kuris iš esmės apribotų konkurenciją.

(46) Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje numatyta galimybė esant tam tikroms sąlygoms sudaryti vidaus sandorį, taip pat nesuponuoja išvados, kad viešojo administravimo subjektai visais atvejais privalo sudaryti tokius sandorius.

(47) Konkurencijos taryba daro išvadą, kad Savivaldybės sudaryta 2015 m. Sutartis su UAB „Molėtų švara“ dėl komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų teikimo Savivaldybės teritorijoje, kuria buvo iš esmės apribota konkurencija atitinkamoje rinkoje, nebuvo lemta įstatymų reikalavimų vykdymo. Vietos savivaldos įstatymas, Atliekų tvarkymo įstatymas ir Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtinta vidaus sandorių išimtis numato savivaldybių bendro pobūdžio galimybes pasirinkti, kaip organizuoti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų teikimą. Tačiau nė vienas iš paminėtų teisės aktų nenumato imperatyvaus nurodymo, nustatančio, kad komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugas teikiantis ūkio subjektas būtų parinktas konkurenciją eliminuojančiu būdu – be konkurenciją užtikrinančios procedūros, paslaugų teikimą pavedus savivaldybės įsteigtam paslaugų teikėjui, kaip tai padarė Molėtų rajono savivaldybė.

6. Išvados

(48) Savivaldybė neįvykdė 2014 m. Nutarimu Nr. 2S-5/2014 nustatytų įpareigojimų. Šiuo metu vykdyti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo darbus gali tik be konkurencingos procedūros parinkta Savivaldybės kontroliuojama UAB „Molėtų švara“, o kitiems ūkio subjektams nesudarytos galimybės teikti minėtų paslaugų Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje, dėl ko savivaldybės teritorijoje jau veikiantis ir siekiantys teikti atitinkamas paslaugas ir konkuruoti ūkio subjektai ir toliau veikia skirtingomis konkurencijos sąlygomis.

(49) Atsižvelgus į tai, kad Savivaldybė pripažinta neįvykdžiusi Konkurencijos tarybos 2014 m. Nutarimu Nr. 2S-5/2014 nustatytų įpareigojimų, vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 3 punktu, dėl Savivaldybės sudarytos 2015 m. Sutarties yra pagrindas kreiptis į apygardos administracinę teisumą Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 4 straipsniu ir 18 straipsnio 1 dalies 3 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

1. Pripažinti, kad Molėtų rajono savivaldybė neįvykdė Konkurencijos tarybos 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. 2S-5/2014 nustatytų įpareigojimų.

2. Siekiant Konkurencijos tarybos 2014 m. birželio 26 d. nutarimo Nr. 2S-5/2014 įvykdymo, Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka kreiptis į apygardos administracinę teisumą.

Nutarimas neskundžiamas²⁶.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas

²⁶ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. liepos 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-2301/2011, *Vilniaus miesto savivaldybė, UAB „Universali arena“ v Konkurencijos taryba*.